

ПОРУКЕ

ДВАДЕСЕТ ПЕТИ СУСРЕТ ПРАВНИКА У ПРИВРЕДИ СРБИЈЕ

(Врњачка Бања, 25-27. мај 2016. године)

ДВАДЕСЕТ ПЕТИ Мајски сусрет правника у привреди Србије одржан у Врњачкој Бањи од 25. до 27. маја 2016. године, традиционалном месту окупљања правника у привреди, са темом „ПРАВО И ПРИВРЕДНО ПОСЛОВАЊЕ“, у присуству око 400 учесника (правника из привреде, правосуђа, управе и других организација), уз учешће 105 подносилаца реферата из земље, као и из Немачке, Македоније, Црне Горе, Босне и Херцеговине и Републике Српске усваја следеће

ПОРУКЕ

1. Правници у привреди Србије непоколебљивог су уверења да окружење које изнедрује тзв. „законе о озакоњењу“ или тзв. „законе о спречавању нелегалног пословања“, окружење у коме држава арбитра у кредитним уговорним односима приватних субјеката, окружење олаког закључивања билатералних уговора са другим државама о заштити страних инвестиција, окружење постојања и других бројних препрека-заблуда односа права и привредног пословања није препоручљив амбијент за потребну позицију права у привредноправном пословању.
2. Правници у привреди Србије инсистирају на потреби отклањања присутних препрека-заблуда које обележавају привредноправни простор, попут: недовољне заштите позиције повериоца у односу на позицију дужника, партијске феудализације јавног сектора, арбитрарне примене законодавног оквира, неауторитативног и недовољно чврстог законодавног оквира, непотребног „правног трансплантирања“ прописа других правних култура у наш законодавни оквир, слабости институција које примењују право („институционална промаја“), укључености државе у привредне токове уместо ограничавања на прављење рама за те токове, доношења „прописа на кило“, недовољне заштита својине и уговора као два основна тржишна инструмента, брзе амортизације прописа и слично.
3. Правници у привреди Србије указују на потребу промоције праксе анализа позитивних и негативних ефеката утицаја регулативе, посебно потребу суштинског праћења примене регулативе, како би се умањивале евидентне негативне последице широко распрострањене непримене регулативе, која и поред присутних слабости квалитетом постојања ипак убедљиво води у односу на праксу њене непримене.
4. Правници у привреди Србије упозоравају да прихватање англосаксонске праксе промене карактера привредноправне регулативе афирмацијом пре свега добре корпоративне праксе не одговара култури континенталне школе права, те се према овом треба одредити критичкије.
5. Правници у привреди Србије залажу се и овог пута за унапређење регулативе привредних друштава, попут увођења нових форми привредних друштава или унапређења постојећих форми у складу с потребом јачања правне сигурности пословања са тим друштвима (нпр.

- потреба постојања друштва с ограниченом одговорношћу са „озбиљнијим основним капиталом“ одвраћајућим за пословне спекулације и малверзације „преконоћних“ инвеститора), увођења института колективних тужби ради ефикасније заштите малих инвеститора и потрошача, јачања заштите поверилаца у стечају наглашенијом сарадњом компанијског и стечајног права и јачањем одговорности стечајних управника, подстицања алтернативног решавања привредних спорова путем арбитража и медијација и слично.
6. Правници у привреди Србије упозоравају на потребу извлачења поука из праксе лоше приватизације друштвених предузећа, како неизбежна директна или „мека“ приватизација јавних предузећа кроз јавно-приватно партнерство не би поновила исте грешке.
 7. Правници у привреди Србије залажући се за јачање посусталог тржишта капитала истовремено скрећу пажњу на бројне злоупотребе које ово тржиште генерише, чиме потребу заштите права малих инвеститора сукобљава са потребом ефикасног и конкурентног привредног пословања („четвороугао“ корисних манипулација брокера, адвоката, проценитеља вредности капитала и правосуђа).
 8. Правници у привреди Србије су уверења да држава закључује билатералне споразуме о заштити страних инвестиција са другим државама са недовољно прецизираним одређењем појма „стране инвестиције“ и „инвеститора“, чиме излаже саму себе потенцијалној одговорности и по основу уговорних односа страног инвеститора са домаћим субјектом у коме она није уговорна страна. У том контексту посебно се скреће пажња на потребу јаснијег дефинисања тзв. легитимних очекивања страног инвеститора у односу на потребу гарантовања непроменљивости постојећег правног оквира улагања (тзв. клаузула „замрзавања права – стабилизациона клаузула“), чиме се оправдана потреба суверене државне регулације у општем интересу на недискриминаторној основи не би доводила у питање. Коначно, с тим у вези, инвестициони спор са потенцијалном одговорношћу државе не може имати исти правни третман са споровима о заштити људских права, без обзира на то што су и права поверилаца имовинска права.
 9. Правници у привреди Србије поново указују на бројне недостатке процеса стварања привредног права: доношење закона по хитном поступку као правило а не изузетак, симуловане јавне расправе, некритичко прихватање покрета „правне трансплантације“, „силовање права“ једне правне традиције институтима друге правне традиције, доношење закона по сваку цену без економских претпоставки за њихов правни живот, правни неред (како на плану субјекта стварања права тако и на плану правне хијерархије), нестабилност прописа и брза амортизација (што им одузима ауторитет и сугерише релативност примене).
 10. Правници у привреди Србије и овог пута истичу *значај друштвене одговорности компанијеи* социјалне тржишне привреде (као општег принципа, и посебног, попут аспекта друштвене еколошке одговорности компанија и слично), као велику филозофску идеју која мора да добије практично утемељење и да однесе превагу, у односу на центре финансијске моћи који чак и у условима евидентног слома „слободне економије“, ван профита не виде „никог и ништа“, како би се тзв. *одрживи развој учинио реално могућим*.
 11. Регулатива *из области финансијских тржишта*, по оцени правника у привреди Србије, мора бити знатно унапређена. Ово посебно у контексту повезивања и централизације надзора финансијских и банкарских тржишта ЕУ. Економска криза, посебно криза финансијског тржишта, захтева снажнију регулацију и „више координираног императивног права“ у овој сфери (јачање надзорних функција, ефикасније спречавање манипулација на финансијском тржишту са поштравањем санкција, афирмација и заштита узбуњивача на финансијском тржишту и слично).

12. Правници у привреди Србије истичу потребу унапређења уређења и заштите права интелектуалне својине, у условима напретка технике и савремених средстава комуникације (заштита рачунарских програма, унапређење одређења и заштите ауторског дела и права аутора, царинска заштита права интелектуалне својине, заштита чувених ознака од разводњавања, заштита базе података, заштита права на музичким делима за коришћење на интернету, унапређење заштите жига и слично).
13. Област *права конкуренције* у Србији, по уверењу правника у привреди, и даље одликује правна несигурност и евидентан раскорак нормативног и фактичког. Посебно су апострофирана питања улоге Еврпске комисије, размене информација између конкурентата као дозвољеног понашања или нарушавања конкуренција.
14. Правници у привреди Србије наглашавају потребу бољег уређења бројних питања у вези *трговинских послова*, што би требало очекивати од новог Грађанског законика Србије чије доношење треба свакако убрзати. Посебно су апострофирана следећа питања: ограничење слободе уређивања садржине уговора, појам пакет аранжмана и повезаног путног аранжмана у светлу нових прописа ЕУ, одговорност железнице у превозу робе, регулатива оперативног лизинга, статус произвођачких организација у пољопривреди ЕУ, значај увођења у домаће право института „битне повреде уговора“, слобода прекограничног пружања услуга, разграничење места пословања и седишта и слично.
15. Правници у привреди Србије поново подсећају на ранија указивања на бројне недостатке и противречности *радноправних прописа*, кад се ради нарочито о индивидуалним људским правима, посебно код отказа од стране послодавца, партиципације запослених у одлучивању о реструктурирању компаније, односа партиципације запослених и института независних директора, радном односу на одређено време, примени радноправних прописа на предузетнике, суђењу у разумном року код парница у радним односима, пензионисању старијих запослених у контексту актуелних демографских кретања и слично.
16. Правници у привреди Србије залажу се за даље институционално јачање пореских управа и *унапређење система пореза* у циљу подстицања запошљавања и инвестирања, као и развоја система фискалних стимуланса за опоравак привреде. Констатује се да је у основи пореска политика без стратегије (отуда је тако ниско рангирана у оценама Светске банке и Међународне банке за обнову и развој) и да се и даље умножава тзв. регулатива која то уставноправно не може бити (мишљења пореске администрације и слично), а која је уз то често и необјављена или је објављена у тајним гласилима. Упозорава се да је и систем јавних финансија недовољно јаван, превише селективан у примени, као и да промене пореских прописа по правилу осиромашују локалну самоуправу, врше централизацију и угрожавају равномерни регионални развој. Мудрија пореска политика није могућа без више пореског реда, сузбијања сиве економије као трајне потребе а не маркетиншке кампање, јавности и тзв. „црних листа“ пореских неплатиша, како правних тако и физичких лица, равноправности грађана, свеобухватности и изградње својеврсне пореске културе редовног плаћања пореза као грађанске обавезе према својој држави (посебно актуелно питање избегавања пореских обавеза коришћењем тзв. „пореских рајева“ на егзотичним острвима). Овом свакако не може допринети све чешћа пракса делимичних пореских ослобађања пореских неплатиша (или других неплатиша обавеза корисника инфраструктурних јавних услуга), чиме се демотивишу редовне и уредне платише и награђују (уместо да се кажњавају) порески дужници.

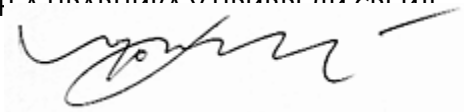
17. И поред честих целовитих промена закона који уређују *стечај*, правници у привреди Србије указују на постојање и даље бројних отворених питања у овој области: дискрециона овлашћења стечајног судије у поступку реорганизације, проблем стандарда „правично суђење“ и „суђење у разумном року“ у стечајном поступку, дејство стечаја на арбитражне спорове, положај заложних поверилаца у стечајном поступку, злоупотребе у усвајању плана реорганизације и слабост санкција неизвршења плана реорганизације, посебно код унапред припремљеног плана реорганизације (корупција и др.), недовољна улога поверилаца у убрзању стечајног поступка, комотност позиције стечајних управника и предуго трајање стечајних поступака као директан интерес стечајних управника али не и интерес стечајних поверилаца и слично.
18. Правници у привреди Србије поздрављају успешан развој делатности јавних извршитеља, чему ће свакако допринети и нови закон који уређује извршења и обезбеђења.
19. Правници у привреди Србије, такође, поздрављају и почетак делатности професије нотара (јавног бележника) у српском праву, уз упозорење на потребу јачања улоге нотара у сфери компанијскоправне регулативе, уверењем да ће допринети јачању стандарда правне сигурности и владавине права, што је свакако важније и јаче од трошковног начела. Истовремено, указују и на бројне противречности и међусобне неусклађености регулативе у сфери надлежности јавних бележника, што може проузроковати бројне проблеме у обављању делатности, ефикасности и сигурности корисника ових услуга.
20. Правници у привреди Србије указују на потребу чвршег регулаторног оквира у области банкарског пословања, како би се унапредила правна сигурност, равноправност уговорних страна, еквиваленција узајамних давања, правом признато правно дејство промењених околности, потреба заштите слабије уговорне стране, осигурала непроменљивост уговорних односа једностраном вољом једне уговорне стране, уз уважавање потребе да одговарајуће економске анализе треба да буду основа одговарајућих правних решења. Изражено је и очекивање да ће овом допринети и уједначенија судска пракса, што је и залога ауторитета судова.
21. Правници у привреди Србије и овог пута наглашавају значај потребе истинске и ефикасне заштите потрошача, како кроз ефикаснију примену постојеће регулативе, тако и кроз њено унапређење и посебно кроз јачање институционалног оквира ове заштите.
22. У контексту потребе опште заштите потрошача, правници у привреди Србије посебно истичу потребу заштите потрошача на тржишту услуга осигурања, посебно кроз развој праксе предуговорне одговорности у поводу обавезности предугорног информисања и инсистирања на својеврсној информационој парадигми, као и у контексту реорганизације осигуравајућих друштава.
23. Доношење новог Грађанског законика Србије је и потреба и нужност уверење је правника у привреди Србије. Потреба, првенствено стога што парцијално, непотпуно и неусклађено важеће законодавство у области грађанскоправних односа у Републици Србији захтева да се изврши модерна кодификација стварноправних, облигационих, породичних и наследноправних односа, на основу досадашњих сазнања правне науке, пословне и судске праксе. Нужност, првенствено стога што, у тако значајној области за што квалитетнији живот грађана и још успешније функционисање њихових свих форми удруживања, треба законска решења усагласити са ратификованим међународним конвенцијама (које ратификацијом постају интегративни стуб домаћег права), међународним стандардима, а нарочито са развојем савременог уговорног права и са основним интенцијама развоја уговорног права Европске уније.
24. Правници у привреди Србије јединственог су уверења да ће доношење Грађанског законика Србије бити снажан искорак из дугогодишњег законодавног хаоса и конфузије и

да ће допринети снажењу правне свести и ауторитета права и правне културе на путу ка стварној владавини права и институција.

25. Правници у привреди Србије снагом своје професионалне вокације сврставају Грађански законик Србије у правне акте који имају своје место у хијерархији права одмах иза Устава и верују да ће као такав бити препознат у целокупној јавности, чуван и одгајан.

ПРЕДСЕДНИК

УДРУЖЕЊЕ ПРАВНИКА У ПРИВРЕДИ СРБИЈЕ

Проф. др Мирко Васиљевић